

LOOMELIIDU TOETUS:

TAOTLEMINE, KASUTAMINE, ARUANDLUS

Juhendmaterjal tunnustatud loomeliitudele

Versioon 29.12.2023

Koostajad: Kultuuriministeeriumi (edaspidi KuM) kunstide osakond ning personali-ja õigusosakond

Juhendmaterjal põhineb loovisikute ja loomeliitude seadusel (edaspidi LLS) ja teistel asjakohastel seadustel ning on mõeldud abistava materjalina tunnustatud loomeliitudele, kellel on õigus taotleda riigieelarvest loomeliidu toetust vabakutselistele loovisikutele loometoetuse ning loometegevuseks ja sellega seotud täiendusõppeks antavate stipendiumide maksmiseks.

Sisukord:

I Loomeliidu toetuse taotlemine.....	2
1. Toetuse taotlemine (loomeliidule) – lühidalt.....	2
2. Toetuse taotlemine (loomeliidule) – detailselt	2
II Loometoetuse maksmine loomeliitu kuuluvale loovisikule	6
1. Kes saavad toetust taotleda?	6
2. Toetuse taotlemine ja selle üle otsustamine	7
2.1. Taotlemine ja taotluse lahendamine	7
2.2. Otsus loometoetuse määramise/mittemääramise kohta	8
3. Toetuse suurus ja maksete periood.....	9
4. Sotsiaalmaks	910
5. Ravikindlustus	1011
6. Toetuse pikendamine.....	11
7. Loomeliitu mittekuuluvad loovisikud	11
8. Mitmesse loomeliitu kuuluvad loovisikud	12
9. Küsimused-vastused	1213
III Stipendiumide maksmine	1516
1. Stipendiumid ja tulumaks	1516
IV Korralduskulud.....	1718
V Loomeliidu toetuse aruanne	1819
Lisa 1: Vabakutselise loovisiku loometoetuse taotluse näidis	1920
Lisa 2: Loometoetuse või stipendiumi otsus	2021

I LOOMELIIDU TOETUSE TAOTLEMINE

Allpool on lahti kirjutatud toetuse taotlemise protsess, nii lühikeses kui detailses versioonis. Protsessi alus on LLS, mille järgi peavad tunnustatud loomeliidud esitama toetuse saamiseks eelneva aasta 1. veebruariks (k.a) taotluse koos loovisikute nimekirjaga, kus on mh ära märgitud loominguliselt aktiivsed liikmed¹.

Alates 2015. aastast käib toetuse taotlemine loomeliitude andmekogu kaudu. Kuna süsteem arvutab toetuse summa andmekogusse sisestatud liikmete andmete põhjal, peavad loomeliidud taotlemise ajaks uuendama liikmete andmeid². Eesti kodanikest liikmete puhul on oluline liitu astumise ja vajadusel liidust väljaarvamise kuupäeva märkimine. Kuna andmekogu on lingitud rahvastikuregistriga, tuleb info isiku surma kohta sealt automaatselt. Välismaalastest liikmete puhul see info puudub ning seega on liidul kohustus kontrollida 1. veebruariks, et ka nende andmed on andmekogus korrektsed.

Oluline roll toetuse arvutamisel on loomeliitude vahel kattuvatel liikmetel. Kuna nende puhul võivad ühe liidu poolt sisestatud andmed mõjutada teise liidu toetuse suurust, on toetuse arvestamine andmekogus jagatud kahte etappi: esiteks esitavad loomeliidud hiljemalt 1. veebruariks liikmete andmed ja toetuse taotluse ning teiseks arvutab süsteem 2. veebruaril kell 00:00 kõigi loomeliitude liikmete seisu põhjal toetuste summad.

1. Toetuse taotlemine (loomeliidule) – lühidalt

1. Logige sisse e-äriregistrisse aadressil <https://ariregister.rik.ee/est>.
2. Kontrollige loomeliidu andmeid, liikmete andmeid ning märkeid liikmete aktiivsuse ja pearaha määramise kohta.
3. Kontrollige taotlemisega seotud isikuid.
4. Sisestage taotlusesse puuduolevad summad, esitage taotlus.
5. Jääge ootama täpse summa selgumist suvel ja lepingu sõlmimist aasta lõpus/uue aasta alguses.

2. Toetuse taotlemine (loomeliidule) – detailselt

1. **Sisenege e-äriregistrisse** aadressil <https://ariregister.rik.ee/est> ja valige üleval menüüreas Loomeliidud.
2. **Kontrollige, kas andmed loomeliidu kohta on õiged:** valige üleval menüüs Loomeliit → Loomeliidu andmed ja seejärel vajadusel nupp 'Muuda andmeid'.
3. **Kontrollige, kas andmed liikmete kohta on õiged:**
 - 3.1. Kas kõik uued liikmed on sisestatud: menüüs Liikmed → Liikmete nimekiri, nupp 'Lisa liige'.
 - 3.1.1. Lahter 'Kas avalikustada' määrab, kas info liikme kuulumise kohta loomeliitu on avalik äriregistri teabesüsteemis https://ariregister.rik.ee/est/artistic_associations. Vaikimisi on info mitteavalik, linnukese tegemisel muutub see avalikuks. Avalikustamiseks peab olema isiku nõusolek.
 - 3.1.2. Lahter 'Kas loominguliselt aktiivne' märgib, kas isik on tegelenud vähemalt kolm viimast aastat loomeliidu loomealal loometööga ja kas tema teosed on

¹ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 12 lõige 2, <https://www.riigiteataja.ee/akt/104032022007>

² Loomeliitude andmekogu põhimääruse § 13 lõige 2 <https://www.riigiteataja.ee/akt/109042019002>

selles ajavahemikus avaldatud või üldsusele suunatud autoriõiguse seaduse §-de 9 ja 10 tähenduses³. Linnukesega kinnitab loomeliit, et isik vastab antud tingimustele.

LLS-i järgi peab tunnustatud loomeliidus olema vähemalt 50 loominguliselt aktiivset füüsilisest isikust liiget. Loomeliit peab omama teavet liikmete loomingu kohta ning aktiivsuse korrektne märkimine on oluline ülesanne. Seejuures ei aegu märke andmekogus, aga seda tuleb kindlasti iga aasta 1. veebruariks ajakohastada, kas iga isiku juures eraldi või üldnimikirjas Liikmed → Liikmete nimekiri, nupp 'Muuda aktiivsust'.

NB! Isik ei saa iseenda aktiivsust märkida, see õigus on vaid loomeliidul, tuginedes infole, mille ta liikmetelt loomingu kohta kogub. Mitmesse loomeliitu kuuluva isiku puhul kehtib märke vaid ühe loomeliidu piires, st loomeliidus X võib olla ta märgitud aktiivseks, loomeliidus Y aga mitteaktiivseks.

Isiku liikmelisuse peatamisel ühes liidus muutub ta seal ka automaatselt mitteaktiivseks.

- 3.2. Juhul kui üks loovisik kuulub mitmesse loomeliitu, on tal võimalus teha avaldus, millisele loomeliidule tema kohta toetus arvestatakse ehk kuhu liigub tema nn pearaha. Selleks on kaks võimalust: isikul on võimalik märkida pearaha määramist ise andmekogus või esitada loomeliidule paberil allkirjastatud või digiallkirjastatud avalduse (e-kirjast ei piisa). Viimasel juhul muudab pearaha määramise tunnust andmekogus loomeliit, kes peab seejuures üles laadima ka paberavalduse skaneeringu või digiavalduse faili: menüüs Liikmed → Liikmete nimekiri, klõpsake loovisiku nimel, seejärel nupul 'Muuda toetuse tunnust' ja 'Muuda'.

Kord tehtud avaldus ei aegu. Samas on isikul õigus kirjutada avaldus piiratud ajaks, märkides kuupäeva, mis ajani avaldus kehtib.

- 3.3. Soovi korral kontrollige mitmesse liitu kuuluvate loovisikute puhul, kes on ühe või teise isiku puhul muutnud andmekogus pearaha määramise infot – kas loomeliit või isik ise? Valige selleks menüüs Liikmed → Liikmete muudatused. Juhul kui muudatus on teinud loomeliit, saate kontrollida, kas on lisatud avalduse fail. Juhul kui mõne liikme pearaha jagunemine liitude vahel tekitab küsimust, võtke teiste liitudega ühendust.

4. **Alustage 2025. a toetuse taotlemist.** Valige selleks Toetused → 'Toetuse taotlemine' ja 'Alusta', misjärel genereerib süsteem taotluse põhja, kus on kirjas:

- 4.1. Loomeliidu andmed

- 4.2. Liikmete info põhjal arvatud esialgne info 2025. a toetuse suuruse kohta: lahter Kultuuriministeeriumilt taotletav summa. Toetuse arvutuse taga on valem loomeliitu kuuluvate loovisikute arv korda 21,5 protsenti eelmise aasta keskmisest kuupalgast, arvestades mitmesse liitu kuuluvaid loovisikuid, kelle toetus võib jaguneda mitme liidu vahel. Et arvutus oleks õige, on oluline, et liikmete arv ja pearaha määramine oleks andmekogus õige!

P.S. Taotluste esitamise hetkel on süsteemis veel üle-eelmise aasta keskmise palga info. Lõplik toetuse summa selgub kevadel, mil Statistikaamet avalikustab eelmise aasta keskmise palga info ja süsteem arvutab selle põhjal toetused üle.

³ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 4 lõige 3

5. Teie ülesanne on:

5.1. Kontrollige, kas taotluses näidatud isikud on õiged. Süsteem tunneb kolme eri rolli:

5.1.1. Loomeliidu volitatud esindaja, kellel on täisõigused: õigus hallata liikmeid, alustada taotluse täitmist, taotlust täita, näha ja lõpuks ka taotlust loomeliidu poolt esitada. Selles rollis inimene peab olema kas juhatuse liige või omama juhatuse volitust taotluse esitamiseks;

5.1.2. Toetuse eest vastutav kontaktisik, kellel on õigus liikmeid hallata, alustada taotluse täitmist ning taotlust täita ja näha. Tema poole pöördub KuM esimesena, kui on küsimusi taotluse või toetuste maksmise kohta;

5.1.3. Andmete volitatud sisestaja, kes ei saa taotlust täita, küll aga taotlust näha ja hallata liikmete nimekirja (lisada liikmeid, arvata välja, peatada kuuluvust, märkida loomingulist aktiivsust ja pearaha määramist).

Ühel isikul võib olla mitu rolli ja ühes rollis võib olla mitu isikut, näiteks saab teil olla mitu andmete volitatud sisestajat. Korrekture taotluses näidatud isikutes saab teha valides 'Muuda isikuid'.

NB! Jälgige, et süsteemis oleks olemas vähemalt ühe isiku telefoninumber ja e-posti aadress.

5.2. Sisestage eelnevatest aastatest üle tulnud jääk stipendiumide maksmiseks, st summa, mis teil jäi eelmisel aastal loomeliidu toetusest kasutamata. Kui teil on ka varasematest aastatest jääke, sisestage kõigi jääkide kogusumma. Seejuures tuleb jäägi hulka lugeda ka korralduskuludeks mõeldud raha kasutamata osa (nt kui teil oli korralduskuludeks ette nähtud 1500 eurot, kuid kasutasite sellest 1000 eurot, jääb 500 eurot samuti jääki järgmisel aastal stipendiumide maksmiseks).

5.3. Sama summa, mis jäi jääki, sisestage lahtrisse Loovisikute stipendiumid (LLS § 12 lg 3 p 2).

5.4. KuMi toetuse summast maksimaalselt 15 protsenti võib minna korralduskuludeks (näiteks, kui andmekogu näitab, et toetuse summa on 5000 eurot, on 15 protsenti sellest $5000 \times 0,15 = 750$ eurot). Märkige saadud summa lahtrisse LLS § 12 lg 3 p 1 ja 2 nimetatud kohustuse täitmise ja korraldamise kulud.

5.5. Lahutage toetuse summast saadud 15 protsenti ja märkige saadud summa lahtrisse Loometoetus vabakutselistele loovisikutele (LLS § 12 lg 3 p 1). (Eelmise näite puhul seega $5000 - 750 = 4250$ eurot, mida saab järgmisel aastal maksta loovisikute loometoetuseks).

NB! Loometoetuste summa ja korralduskulude summad on informatiivsed ja muutuvad koos lõpliku toetuse summa selgumisega.

5.6. Vajutage nuppu 'Salvesta'. Tehke seda ka siis, kui soovite toetuse taotlemist katkestada ja teine kord jätkata.

5.7. Vajutage nuppu 'Kontrolli', et süsteem kontrolliks sisestatud andmed üle. Süsteem annab teada, kas taotlus on esitamiseks valmis või midagi on puudu/valesti.

NB! Nuppu näeb vaid see kasutaja, kes on andmekogusse logitud kui 'volitatud esindaja' (nt 'toetuse eest vastutav kontaktisik' seda ei näe).

5.8. Vajutage nuppu 'Esita taotlus', misjärel saadetakse see KuMi kantselei töötajale ülevaatamiseks ja kinnitamiseks.

Näete teadet „Taotlus on teie poolt esitatud ja läheb täpsustamisele 2. veebruaril kell 00:00“.

Taotlust saab alla laadida alates 2. veebruarist.

6. Süsteem võtab 2. veebruari kell 00:00 seisuga kõikide liitude liikmete seisu ning arvutab toetuste summad üle. Kuna mõni liit võis esitada oma andmed kattuvate liikmete kohta pärast teid, võib toetuse summa võrreldes esitamise hetkega mõnevõrra muutuda.
 - 6.1. Näete lõppsummat andmekogusse sisse logides. Saate sealt ka veelkord vaadata kattuvate liikmete pearaha määramisi (vt punkt 3.3.). Küsimuste korral suhelge teiste loomeliitudega, erandjuhul aitavad pearaha määramise tunnust kuni 14. veebruarini muuta KuM ning Registrite ja Infosüsteemide Keskus (edaspidi RIK). Pärast seda muudatusi teha ei saa.
 - 6.2. KuMi kantselei töötaja vaatab taotlused ning liikmete nimekirjad üle, vajadusel saadetakse taotlus teile täiendamiseks tagasi. Saate sel juhul ise korrigeerida summasid, mitte liikmete infot; erandjuhul saab liikmeid puudutavaid muudatusi teha läbi RIKi halduri.
7. Kevadel avaldab Statistikaamet info eelmise aasta keskmise kuupalga kohta.
8. Sügisel esitab KuM kõigi loomeliitude toetuste kogusumma riigieelarve eelnõusse.
9. Pärast riigieelarve seaduse vastuvõtmist ja jõustumist (tavaliselt detsembris) määrab kultuuriminister käskkirjaga loomeliitude toetused ning sõlmib loomeliitudega toetuse kasutamise lepingud.

Küsimuste korral saab pöörduda RIKi numbril 669 6608 (tööpäevadel kl 9.00-17.00) või e-posti teel ar.haldur@just.ee ning KuMi e-posti teel min@kul.ee.

II LOOMETOETUSE MAKSMINE LOOMELIITU KUULUVALE LOOVISIKULE

Vabakutselisel loovisikul, kel puudub sissetulek loometegevusest, on õigus saada loomeliitude kaudu üldjuhul kuueks kuuks vabakutselise loovisiku loometoetust. Loometoetuse saamine annab loovisikule teatud ajalise nihkega ka ravikindlustuse.

Loomeliitude ülesanne on teavitada oma liikmeid antud võimalusest ning korraldada toetuste võimalikult kiire ja sujuv eraldamine.

1. Kes saavad toetust taotleda?

Vabakutseline loovisik, kes ei saa loometegevusest sissetulekut, peab vastama järgmistele tunnustele⁴:

1. ei tööta töölepingu alusel ega ole avalikus teenistuses (taotlejal võib olla võlaõiguslik leping (nagu nt töövõtu-, käsundus-, litsentsi-, autorileping));
2. on vanuses 16. eluaastast kuni vanaduspensioni eani⁵;
3. ei õpi õppeasutuses statsionaarses õppes või täiskoormusega õppes (NB! akadeemilisel puhkusel olija ei või toetust taotleda, kuna ta on endiselt kooli nimekirjas);
4. ei teeni kaitseväes või asendusteenistuses;
5. ei saa riiklikku pensioni ega välisriigi poolt makstavat pensioni (isegi kui selle summa jääb alla LLS § 16 lg 2 p 3 kirjeldatud määra ehk 410 euro);
6. ei saa vanemahüvitist perehüvitiste seaduse alusel;

2024. aastal võib loovisik loometoetuse maksmisele **eelnenud kuul** olla saanud kokku kuni 410 eurot (bruto) võlaõigusliku lepingu alusel tulu või töövõimetoetust või osalise töövõime kaotuse korral makstavat töövõimetuspension. Sissetuleku hulka ei arvata tulumaksuseaduses nimetatud tulumaksuvaba tulu nagu nt seaduses sätestatud toetused, riiklikud preemiad, elatis ja perehüvitiste seaduse alusel saadud elatisabi või lotovõidud, loomeliidu poolt loovisikule tema loometööga seotud lähetusega seoses makstav kulude hüvitis ning välislähetuse päevaraha – vaata täpsemat loetelu tulumaksuseaduse (edaspidi TuMS) § 19 lg 3.

Näide 1:

Loovisik esitab taotluse 1. septembril – ta ei tohi olla saanud tulu üle lubatud määra augustis (eelnenud kuul).

Näide 2:

Loovisik esitab taotluse 30. septembril – ta ei tohi olla saanud tulu üle lubatud määra augustis (eelnenud kuul).

7. Loometoetuse korduvaks taotlemiseks peab eelmise toetuse maksmise ajavahemiku lõppemisest olema möödunud vähemalt kaks aastat. Erandina võivad 2024. aastal tulla loometoetust tulla taotlema need, kes 2023. aastal said loometoetust, kuid vahendite lõppemise tõttu (kuigi vastasid loometoetuse saamise tingimustele) said oma loometoetuste

⁴ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 3 ja 16

⁵ Vanaduspensioni ea kohta leiab infot sotsiaalkindlustusameti veebilehelt
<http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/vanaduspension-8/>

pikendamise avaldusele eitava vastuse. Loovisik peab esitama uuesti samasisulise taotluse –ehk siis tuleb esitada uuesti pikendamise taotlus 2024. aasta alguses.

NB! Loometoetusega üheaegselt võib loovisik saada Kultuurkapitali stipendiume, preemiaid ja toetusi ning loomeliidu toetusest makstavaid stipendiume.

2. Toetuse taotlemine ja selle üle otsustamine

Loomeliit peab kehtestama kas põhikirjas või põhikirja alusel kinnitatud eraldi dokumendis korrad, kus on loometoetuste ja stipendiumide kohta kirjas⁶:

1. kuidas valitakse loometoetuse määramise komisjon ja milline on selle töökorraldus;
2. loometoetust saavate isikute ja loometoetuste üle arvestuse pidamise kord: kes sai toetust, kes ja millal tegi toetuse eraldamise otsuse, millal toimusid maksed ja mis summas;
3. kuidas peavad liikmed teatama oma loomeliidu loomealal loodud või esitatud teostest ja kuidas need registreeritakse;
4. stipendiumite maksmise alused ja kord (vt peatükki 'Stipendiumide maksmine'), mh tuleb määrata, kes on pädev stipendiume andma (kas juhatus või loometoetuse komisjon).

Jälgida tuleb, et antud korrad ei oleks LLSiga vastuolus, näiteks taotlemise tähtaegade osas (loovisik võib loometoetust taotleda igal ajal, kui ta vastab tingimustele).

Loomeliit võib moodustada toetuste taotluste lahendamiseks komisjoni. Kui komisjoni moodustatud ei ole, täidab komisjoni ülesandeid loomeliidu juhatus. Mõlemal puhul tuleb kaasata KuMi vastava loomeala nõunik, kelle määrab kultuuriminister⁷.

Komisjon hindab, kas loovisik vastab LLS §-s 3 sätestatud loometoetuse saamise eeldusele (vabakutseline loovisik on loovisik, kes ei ole avalikus teenistuses või ei tööta töölepingu või muu sellesarnase iseloomuga võlaõigusliku lepingu alusel) ja LLS §-s 16 sätestatud loometoetuse saamise tingimustele ning teeb vastavalt sellele otsuse loometoetuse määramise või sellest keeldumise kohta. Kui loovisik vastab LLS § 3 ja 16 tingimustele, on tal õigus saada vabakutselise loovisiku loometoetust.

2.1. Taotlemine ja taotluse lahendamine

Loovisik võib esitada oma taotluse igal ajal, loomeliidul on toetuse üle otsustamiseks seejärel 45 tööpäeva ehk umbes kaks kuud. Siiski on soovitatav langetada otsus palju kiiremini, sest menetluse käigust oleneb, millal hakkab loovisikule kehtima ravikindlustus. Asja teine külg on, et isiku sissetulekud võivad vahepeal muutuda (ta on küll kohustatud viivitamatult loomeliidule teatama, kui ta enam LLS § 3 ja 16 tingimustele ei vasta). Loomeliit peab fikseerima enda jaoks taotluse esitamise kuupäeva, sest toetuse maksmise periood hakkab jooksmas sellest päevast. E- kirja puhul on esitamise kuupäev kirja saatmise aeg; posti teel tulnud taotluse puhul loeb postitempli kuupäev.

Eri loomeliitudel on kasutusel erineva detailsusastmega vormid toetuse taotlemiseks. Käesoleva juhendmaterjali lõpus on toodud näidis, mida taotluse vorm võiks sisaldada. Küll aga peab taotleja kinnitama, et ta on tingimustega kursis ning vastab neile, samuti andma nõusoleku tema kohta Maksu ja Tolliametist teabe küsimiseks.

⁶ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 6 lõike 1 punktid 4 kuni 7 ja lõige 2

⁷ Kultuuriministri 26. septembri 2014 käskkirjaga nr 239 riigi esindajate määramise kohta loometoetuse määramise komisjonidesse

Kuidas saab loomeliit kontrollida loovisiku andmeid sissetulekute kohta? Loomeliidul on õigus nõuda isikult tõendite jm andmete esitamist, mille alusel teha kindlaks asja lahendamiseks olulised asjaolud. Seega peab kahtluse korral isikult tema laekumiste kohta üle küsima, selgitades, et kohustus on teha teatavaks kõik asjas tähtsust omavad asjaolud ja et valeandmete teadliku esitamisega kaob kolmeks aastaks õigus loometoetuse taotlemiseks⁸. Üleküsimine on oluline õieti just loomeliidu enda seisukohast – näidates, et liit on teinud kõik endast oleneva ja selgitanud isikule andmete mitteesitamise tagajärgi.

Seejuures võiks küsimisel selgitada, et kui isik asjaolusid teatavaks ei tee ehk tõendeid ei esita, võib jätta taotluse läbi vaatamata⁹.

Loomeliidul on kohustus teha kindlaks, kas loovisik vastab LLS § 3 ja 16 tingimustele. Selleks on loomeliidul vastavalt maksukorralduse seadusele¹⁰ õigus teha Maksu- ja Tolliametile (edaspidi MTA) päring loovisiku maksulaekumiste kohta. MTA vastus ei ole seejuures lõplik garantii, et loovisiku tulu jääb tõesti alla lubatud piirmäära, sest tulu ei pruugita lihtsalt deklareerida. Seoses 2024. aasta alguses valmivate muudatustega loomeliitude andmekogus see süsteem muutub, KuM annab sellest süsteemi testimise järel loomeliitudele teada.

Päringut on soovitatav teha ka pisteliselt loometoetuse maksmise ajal. Loometoetuse maksmise pikendamise taotluse lahendamisel on loomeliidul samuti kohustus teha kindlaks, et loovisik vastab endiselt LLS §-s 3 ja 16 sätestatud tingimustele, seega on loomeliidul taas õigus teha MTAl päring loovisiku maksulaekumiste kohta.

Kui loometoetuse maksmise ajal selgub, et isik ei vasta enam LLS § 3 ja 16 tingimustele, tuleb toetuse maksmine lõpetada. Juhul kui selgub, et esitati valeandmeid, peab loovisik valedel alustel saadud toetuse tagastama¹¹.

2.2. Otsus loometoetuse määramise/mittemääramise kohta

Otsus loometoetuse määramise või sellest keeldumise kohta tuleb teha kirjalikult. Otsuses peab olema märgitud otsuse tegemise kuupäev, väljaandja nimetus, otsuse andja nimi ja allkiri, otsuse vaidlustamisviide, otsuse andmise õiguslik alus (viide vastavale LLS § 3 ja/või 16 punktile) ning faktiline alus (isiku taotlus). Otsuses tuleb märkida loometoetuse määramise algus- ja lõpukuupäev, toetuse suurus, komisjoni kohalolnud ja puudunud liikmed. On kasulik tuua otsuses ära ka informatiivseid sätteid – nt loovisiku kohustus teada anda, kui ta ei vasta enam toetuse maksmise tingimustele¹² või teavitust, et loometoetuse maksmise perioodi pikendamise taotlus peab olema esitatud vähemalt 30 päeva enne loometoetuse maksmise perioodi lõppemist¹³.

See, kas otsuse allkirjastavad kõik komisjoni liikmed või vaid juhataja ja protokollija, peab olema loomeliidul sisemiselt otsustatud koos muude komisjoni tööd puudutavate küsimustega kas loomeliidu põhikirjas või põhikirja alusel kinnitatud eraldi töökorras (LLS § 6 lg 1 p 5).

Kui otsusega keeldutakse loometoetuse määramisest, tuleb keeldumist otsuses põhjendada vastavalt haldusmenetluse seaduse § 56 lõikele 1. Siin saab tugineda LLS §-le 16. Otsusesse tuleb ka lisada, et isikul on õigus vaidlustada otsus halduskohtus halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tähtaegadel ja korras.

Lõpuks tuleb otsus ka isikule teatavaks teha. Positiivse otsuse puhul võib seda teha vabas vormis – nt e-postiga, kui isik on andnud taotluses oma e-postiaadressi. Negatiivse otsuse puhul tuleb dokument aga isikule kätte toimetada, st siin tuleb veenduda, et isik otsuse kätte saab, sest sellest hakkab jooksmas vaidlustamise aeg. Nii saab otsuse edastada kas tähtkirjaga, loomeliidu

⁸ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 20 lõiked 1-2

⁹ Haldusmenetluse seadus § 15 lõige 2,

¹⁰ Maksukorralduse seaduse § 29 punkt 28, <https://www.riigiteataja.ee/akt/123112022009>

¹¹ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 20 lõiked 1-3

¹² Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 18 lõige 9

¹³ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 18 lõige 7¹

poolt allkirja vastu (allkiri on oluline aja fikseerimiseks) või e-postiga kui isik on sellega nõustunud, nt taotluses. Viimasel juhul peab otsus olema digitaalselt allkirjastatud.

Loometoetuse saanud loovisikuga ei ole vajalik sõlmida lepingut. Lepingu eesmärk on enamasti toetuse kasutamise tingimuste ning aruandlusaja seadmine, kuid loometoetuse puhul ei saa aruannet nõuda ning ka informatiivsete sätete (nagu nt teavitamiskohustus tingimustele mittevastamisel või loometoetuse pikendamise tähtaeg) puhul piisab, kui need on fikseeritud juba otsuses.

NB! Komisjoni liige ei saa otsustada endale või endaga seotud isikule (nt perekonnaliige, sugulane, tööandja) toetuse määramise üle, sellisel juhul peab end otsustamisest taandama. Info taandamise kohta tuleb samuti lisada otsusesse.

3. Toetuse suurus ja maksete periood

Toetuse suurus ühes kuus on Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud töötasu alammäär ehk miinimumpalk ühes kuus – selle summa saab loovisik kätte. Lisaks maksab loomeliit tema pealt sotsiaalmaksu. Ühtegi teist maksu peale sotsiaalmaksu – nt tulumaksu – loometoetuselt ei tasuta.

Kui toetus ulatub järgmisesse aastasse, tuleb järgmise aasta toetust maksta loovisikule järgmise aasta miinimumpalga ulatuses ja sotsiaalmaksu tasuda uues sotsiaalmaksu ulatuses.

Loomeliit peab alustama maksetega loovisikule võimalikult kiirelt pärast taotluse heakskiitmist. Seejuures peab loometoetust hakkama arvestama taotluse esitamise päevast¹⁴. Seetõttu on oluline fikseerida taotluse esitamise aeg. Kuna esimese ülekandeni kulub tavaliselt aega, on esimene makse selle võrra suurem.

Nende kuude kohta, mil loometoetuse maksmise kohustus algab või lõpeb, tuleb toetust maksta proportsionaalselt kalendripäevade arvuga. St loometoetuse ühe kuu summa tuleb jagada päevade arvuga antud kuus ja korrutada nende päevade arvuga, mille eest toetust makstakse.

Näide:

2024. aasta töötasu alammäär on 820 eurot.

Loovisik esitab taotluse 19. aprillil 2024, seega on loometoetuse kohustuse alguskuupäev 19. aprill ja lõpukuupäev 18. oktoober.

1) Loometoetus 12 päeva eest aprillis: $820 : 30 * 12 = 328$ eurot

2) Loometoetus 5 täiskuu eest: $820 * 5 = 4100$ eurot

3) Loometoetus 18 päeva eest oktoobris: $820 : 31 * 18 = 476,1$ eurot

KOKKU 4904,1 eurot

4. Sotsiaalmaks

Loomeliit maksab loometoetusele lisaks sotsiaalmaksu. Sotsiaalmaksu suurus kuus tuleb arvutada jooksva aasta kohta riigieelarvega määratud sotsiaalmaksu minimaalse kohustuse aluseks oleva kuumäära pealt¹⁵. 2024. aastal on sotsiaalmaksu minimaalse kohustuse aluseks

¹⁴ Loovisikute ja loomeliitude seadus § 18 lõige 4

¹⁵ Sotsiaalmaksuseaduse § 6 lõige 2, <https://www.riigiteataja.ee/akt/126062017036>

olev kuumäär 725 eurot, st sotsiaalmaksu kohustus loomeliidule on 33% 725-st eurost ehk 239,25 eurot kuus¹⁶.

Samamoodi kui loometoetuse maksmise kohustus, algab sotsiaalmaksu tasumise kohustus taotluse esitamise päevast. Samuti tuleb nendel kuudel, mil sotsiaalmaksu tasumise kohustus algab või lõpeb, maksta maksu proportsionaalselt kalendripäevade arvuga, mille eest on loomeliidul kohustus sotsiaalmaksu maksta¹⁷, st sotsiaalmaksu ühe täiskuu summa tuleb jagada päevade arvuga antud kuus ja korrutada nende päevade arvuga, mille eest toetust makstakse.

Sotsiaalmaks tuleb kanda MTA kontole kuu kümnendaks kuupäevaks. Samaks kuupäevaks tuleb MTale esitada ka maksudeklaratsiooni vorm ESD täites selle e-maksuametis/e-tollis või esitades sealsamas xml-failina. Deklaratsiooni koostamisel tuleb näidata loovisiku sotsiaalmaksu erijuhu tunnuseks 721 (kood 9050).¹⁸

NB! Kuna loomeliidul on õigus otsustada loometoetuse määramist kuni 45 tööpäeva, kuid iga kuu kümnes kuupäev on sotsiaalmaksu tasumise kuupäev, võib tekkida olukord, kus sotsiaalmaksu peab tasuma mitme kuu eest korraga. Sel juhul on erandkorras lubatud deklareerida sotsiaalmaks korraga kahe kuu eest (selline praktika on MTA poolt üldiselt lubatud vaid mõjuval põhjusel ehk juhul, kui maksumaksja ei ole süüdi tagasiulatuvalt deklareerimises). Siis deklareeritakse isiku eest sotsiaalmaks vormi kahel real.

Näide:

Loovisik esitab taotluse 19. aprillil 2024, seega on sotsiaalmaksu kohustuse alguskuupäev 19. aprill ja lõpukuupäev 18. oktoober.

1) Sotsiaalmaks 12 päeva eest aprillis: $239,25 : 30 * 12 = 95,7$ eurot

2) Sotsiaalmaks 5 täiskuu eest: $239,25 * 5 = 1196,25$ eurot

3) Sotsiaalmaks 18 päeva eest oktoobris: $239,25 : 31 * 18 = 138,9$ eurot

KOKKU 1430,85 eurot

Loomeliit tegi positiivse otsuse loometoetuse eraldamise kohta alles 11. mail. Seega tuleb juuni kümnendaks kuupäevaks deklareerida tema kohta nii aprilli kui maikuu sotsiaalmaks.

Isiku soovil peab loomeliit väljastama talle tõendi makstud sotsiaalmaksu kohta (vorm TSM).

NB! Mitmesse loomeliitu kuuluvate loovisikute puhul maksavad loomeliidud sotsiaalmaksu võrdsetes osades.

5. Ravikindlustus

Et loovisikul tekiks ravikindlustus, peab loomeliit täitma Tervisekassa kodulehelt¹⁹ leitava spetsiaalse vormi „Kindlustatavate isikute nimekiri loovisikutele“ ja saatma selle e-postiaadressile info@tervisekassa.ee (või kokkuleppel Tervisekassaga ka mõnes mugavamas vormis). Loomeliidul on kohustus teha seda seitsme päeva jooksul alates loometoetuse määramise otsuse tegemisest.

Vormil peab mh ära märkima sotsiaalmaksu kohustuse tekkimise kuupäeva, mis on loovisiku poolt taotluse esitamise kuupäev ja loometoetuse perioodi lõpukuupäeva.

¹⁶ Info maksu- ja tolliameti sotsiaalmaksu käsitleval veebilehel, <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/sotsiaalmaks>

¹⁷ Lisainfo MTA veebilehel <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/sotsiaalmaks#loometoetuse-sotsiaalmaks>

¹⁸ Samas

¹⁹ Tervisekassa kodulehe rubriigis 'Tööandjale' → 'Avaldused tööandjale', www.tervisekassa.ee/tooandjale/avaldused-tooandjale

Tervisekassal on vormi saamise järel aega viis päeva kande tegemiseks ravikindlustuse andmekogusse. Ravikindlustus hakkab loovisikule kehtima kande tegemise päevast.

Ravikindlustus lõpeb üks kuu pärast loomeliidu poolt sotsiaalmaksu maksmise kohustuse lõppemist.

Võib ette tulla, et mingil põhjusel palub loovisik viimase loometoetuse makse kuupäeva muuta, näiteks maksta toetus välja kaks nädalat varem. Ravikindlustuse seisukohast on oluline siiski sotsiaalmaksu maksmise kohustuse kestus.

6. Toetuse pikendamine

Loometoetust saab ühe korra kuueks kuuks pikendada. Selleks peab toetuse saaja esitama pikendamise taotluse vähemalt 30 päeva enne esimese toetuse saamise perioodi lõppu. Pikendamise taotluse esitamise ajal peab vabakutseline loovisik endiselt vastama LLS § 3 ja 16 sätestatud tingimustele²⁰. Loomeliidul on kohustus teha kindlaks, et loovisik vastab endiselt nimetatud tingimustele, seega on loomeliidul õigus teha MTale päring loovisiku maksulaekumiste kohta (vt punkt 2.1.).

Kui isik esitab pikendamise taotluse peale esimese toetuse saamise perioodi lõppu, peab loomeliit jätkama taotluse läbi vaatamata. Kui esimene toetuse saamise periood ei ole veel lõppenud, võib loomeliit mõjuval põhjusel hilinenud pikendamise taotluse ka hiljem läbi vaadata.

Toetuse pikendamise otsus tuleb vormistada kirjalikult. Toetust peab arvestama alates eelmise toetuse perioodi lõppemisele järgnevast päevast, st ei tohi tekkida vahet. Otsusele kehtivad samad nõuded kui punktis 2.2.

2024. aastal on võimalik oma loometoetuse pikendamise avaldus esitada neil, kes esitasid avalduse 2023. aastal ja vastasid loometoetuse saamise tingimustele, kui said eitava vastuse vahendite lõppemise tõttu.

7. Loomeliitu mittekuuluvad loovisikud

Loomeliitudesse mittekuuluvad loovisikud esitavad toetuse taotluse Toetuste Menetlemise Infosüsteemis (toetused.kul.ee, edaspidi TMS) KuMile.

KuM kontrollib seejärel, kas loovisik vastab toetuse saamise tingimustele. NB! Lisaks LLS § 16 tingimustele peavad loomeliitu mittekuuluvad loovisikud vastama ka järgmistele tingimustele²¹:

- taotleja peab tegutsema kas arhitektuuri, audiovisuaalse kunsti, disaini, etenduskunsti, helikunsti, kirjanduse, kujutava kunsti või stsenograafia loomealal;
- taotleja ei tohi olla avalikus teenistuses ega töötada töölepingu või muu sellesarnase iseloomuga võlaõigusliku lepingu alusel;
- taotleja peab olema kolm viimast aastat vastaval loomealal loonud ja tema teoseid peab olema selles ajavahemikus avaldatud või üldsusele suunatud autoriõiguse seaduse §-de 9 ja 10 tähenduses.

Muus osas on nõuded samad, sh otsuse langetamise ja selle isikule teatavaks tegemise kohta. Nt samamoodi tuleb toetust arvestada taotluse esitamise kuupäevast ning kui on arusaamatusi andmete osas, tuleb küsida isikult täiendavat teavet.

²¹ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 19 lõige 3

Positiivse otsuse korral eraldab kantsler käskkirjaga loovisikule loometoetuse, välja maksab ja Tervisekassat teavitab Riigi Tugiteenuste Keskus.

Kui loomeliitu mittekuuluv loovisik soovib toetust pikendada, peab ta TMS-is esitama pikendamise taotluse, andes taotluses omapoolse kinnituse, et ta vastab jätkuvalt toetuse saamise tingimustele.

8. Mitmesse loomeliitu kuuluvad loovisikud

Liikmetel, kes kuuluvad mitmesse liitu ja pole teinud avaldust, et kogu nende toetusraha arvestatakse ühele liidule, on õigus saada toetust mitme liidu pealt kokku²². LLSi järgi peab isik taotluses märkima teised liidud, kuhu ta kuulub²³. Loomeliidul on soovitatav kontrollida seda infot ka loomeliitude andmekogust.

Loovisik peab tegema taotluse kõikidesse liitudesse korraga ning toetuse määramise üle otsustamisel peavad liidud koostööd tegema, st otsustama ühiselt, kas isik vastab toetuse saamise tingimustele.

Positiivse otsuse korral maksavad kõik liidud loometoetust võrdsetes osades. Kogusumma peab seejuures vastama ühele isikule mõeldud loometoetuse summale.

NB! Mitmesse loomeliitu kuuluvate loovisikute puhul maksavad loomeliidud sotsiaalmaksu võrdsetes osades (mitte enam topelt nagu varasemalt).

Näide:

Loovisik kuulub kahte loomeliitu. Mõlemad loomeliidud maksavad poole loometoetusest, mis 2024. aastal on $820 : 2 = 410$ eurot ja poole sotsiaalmaksust $239,25 : 2 = 119,6$ eurot.

Juhul kui üks loovisik kuulub mitmesse loomeliitu, on tal võimalus teha avaldus, millisele loomeliidule tema kohta toetus arvestatakse ehk kuhu liigub tema nn pearaha. Selleks on kaks võimalust: isikul on võimalik märkida pearaha määramist ise andmekogus või esitada loomeliidule paberil allkirjastatud või digiallkirjastatud avalduse (e-kirjast ei piisa). Viimasel juhul muudab pearaha määramise tunnust andmekogus loomeliit, kes peab seejuures üles laadima ka paberavalduse skaneeringu või digiavalduse faili: menüüs Liikmed → Liikmete nimekiri, klõpsake loovisiku nimel, seejärel nupul 'Muuda toetuse tunnust' ja 'Muuda'.

NB! Kord tehtud avaldus ei aegu. Samas on isikul õigus kirjutada avaldus piiratud ajaks, märkides kuupäeva, mis ajani avaldus kehtib.

Soovi korral kontrollige mitmesse liitu kuuluvate loovisikute puhul, kes on ühe või teise isiku puhul muutnud andmekogus pearaha määramise infot – kas loomeliit või isik ise? Valige selleks menüüs Liikmed → Liikmete muudatused. Juhul kui muudatuse on teinud loomeliit, saate kontrollida, kas on lisatud avalduse fail. Juhul kui mõne liikme pearaha jagunemine liitude vahel tekitab küsimust, võtke teiste liitudega ühendust.

9. Küsimused-vastused

Kas loomeliit peab arvestama loometoetust makstes tulumaksuvaba miinimumi?

²² Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 18 lõige 2

²³ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 18 lõige 1

Loomeliidu poolt loovisikule makstav toetus on seaduse alusel makstav toetus ja seetõttu tulumaksuseaduse § 19 lg 3 p 3 alusel tulumaksuvaba. *Kas OÜ omanik saab taotleda loometoetust?*

Äriühingus osanikuks olemine ei ole takistus loometoetuse taotlemiseks kui isik vastab LLS § 16 nõuetele.

Kas loometoetuse saaja võib saada samal ajal Töötukassa töötutoetust? Või kuu enne loometoetust (LLS §16 lg 3)?

Töötutoetusele pole õigust, kui sissetulekud on olnud suuremad kui töötutoetuse 31-kordne päevamäär (2024. aastal 327 eurot²⁴). Loometoetus on 820 eurot, seega ei saa loometoetuse saaja samal ajal Töötukassa töötutoetust saada.

Küll aga tohib loometoetusega samal ajal saada **töötuskindlustushüvitist**, kuid see ei tohi 2024. aastal ületada 410 eurot ehk pool miinimumpalka.

Kas loometoetust saab taotleda isik, kes elab välismaal?

Välismaal elamine ei ole takistus loometoetuse taotlemisel ja saamisel. Kuna tema sissetulekute osas ei saa sel juhul lõpuni kindel olla, soovitame täiendada toetuse taotlust juhendi lõpus näidatud kujul, kus taotleja kinnitab oma vastavust kõigile toetuse saamise tingimustele.

Kui vabakutseline loovisik taotleb loometoetust jaanuaris 2024, kas tema sissetulekud detsembris 2023 võivad olla kuni pool 2024.a. palga alammäärast?

Kui isik taotleb loometoetust jaanuaris 2024, võivad olla tema sissetulekud 2023. a detsembris kuni pool 2024. a töötasu alammäärast (ehk 820-st eurost).

Kas vabakutselisel loovisikul, kelle poolt esitatud loometoetuse pikendamise taotlus jäeti eelmisel perioodil vahendite lõppemise tõttu rahuldamata, on uuel perioodil õigus loometoetuse pikendamisele või uuele perioodile? Ja kui tal on õigus uuele pikendatud perioodile, millest alates tuleks arvestada pikendatud perioodi algust – kas eelmise perioodi lõppemisest järgmisest kuupäevast või korduva loometoetuse pikendamise taotluse esitamisest?

LLS § 20 lõikes 5 kirjeldatud uue taotluse mõte on olnud, et isik võib esitada uuel perioodil uue samasisulise taotluse. Kui isik taotleb esmast loometoetuse määramist ning toetuse maksmisest keeldutakse LLS § 20 lg 4 alusel, siis võib ta järgmisel aastal esitada uue esmase loometoetuse määramise taotluse. Seda saab ka pikendada. Kui isik taotleb loometoetuse maksmise pikendamist ning sellest keeldutakse LLS § 20 lõike 4 alusel, siis saab isik uuel aastal taotleda üksnes pikendamist. Seega – siis algab 6-kuuline pikendusperiood, mida omakorda pikendada ei saa. Pikendatud perioodi arvestus algab pikendamise taotluse esitamisest, kuna kasutatakse uue aasta vahendeid ja toetuse eesmärk on tagada ka ravikindlustus, mis eeldab kuupõhiseid makseid.

Vabakutseline loovisik, kes kuulub samal ajal 3 loomeliitu, esitab 2023.a. loometoetuse taotluse kõigile 3 loomeliidule. Üks loomeliit jätab loovisiku loometoetuse taotluse rahuldamata põhjusel, et loometoetuse maksmiseks eraldatud vahendid on lõppenud (LLS § 20 lg 4 alusel).

²⁴ Lisainfo Töötukassa veebilehelt: <https://www.tootukassa.ee/et/teenused/tootutoetus>

LLS § 18 lõike 2 kohaselt kohustuvad teised 2 loomeliitu maksma loovisikule loometoetust võrdsetes osades. 2024.a. alguses esitab vabakutseline loovisik uue korduva loometoetuse taotluse loomeliidule, kes keeldus tema taotluse rahuldamisest. Kas tal on selleks õigus ning kui on, kas loovisikul tekib õigus 1/3-le loometoetuse summast ja kuidas arvestada tema loometoetuse perioodi, kus 2 loomeliitu on määranud talle loometoetuse 2023. aastal ja 1 loomeliit määrab toetuse 2024. aastal?

Kui loomeliidul, kes peaks maksma toetust mitmesse loomeliitu kuuluvale isikule, on vahendid lõppenud ning Kultuuriministeeriumile ei ole täiendavat summat loovisikute toetamiseks eraldatud või on selles reservis raha otsa lõppenud, maksavad teised loomeliidud, kellel on vahendid olemas, selle liikme eest toetust kokku ühe loometoetuse kogusumma ulatuses. Sellega on tagatud isikule seaduses ette nähtud toetussumma koos vastavas mahus sotsiaalmaksu tasumisega.

Loovisik on seega loometoetuse seadusega ettenähtud määras kätte saanud ja tal puudub õigus loometoetust järgneval perioodil ka toetuse maksmisest keeldunud liidult täiendavalt taotleda. Edaspidi tuleks keeldumisel märkida, et konkreetsel loomeliidul vahendid puuduvad, aga loometoetuse maksmise tagavad ülejäänud loomeliidud täies ulatuses ja loovisikul tegelikult puuduvad alused uue taotluse esitamiseks LLS § 20 lõike 5 alusel.

Missuguseid lepinguid on silmas peetud LLS § 3 lõikes 1 nimetatud töölepinguga sarnase iseloomuga võlaõiguslike lepingutena? Kas loometoetuse taotlemisel ja saamisel on juhatuse liikme leping lubatud?

Kokkuvõttev juhis LLS § 16 lg 2 p 3 ja LLS § 3 lõike 1 alusel:

- a. Loometoetuse saamise välistab töölepingu alusel töötamine, seda olenemata saadava tasu suurusest.
- b. Kõikide teiste tuluallikate puhul tuleb lähtuda LLS § 16 lg 2, eriliselt p 3 sätestatud reeglitest, sealhulgas võib loovisik saada juhatuse liikme kohustuste täitmisest ja võlaõiguslike lepingute täitmisest tulu, kuid mitte rohkem kui pool töötasu alammäärast.

KKK KuM kodulehelt:

<https://kul.ee/korduma-kipuvad-kusimused-seoses-loometoetustega>

Veel infot KuM kodulehelt:

<https://kul.ee/vabakutseliste-loovisikute-loometoetus-ja-loomeliidud>

III STIPENDIUMIDE MAKSMINE

Loomeliidul on õigus kasutada loomeliidu toetuse eelmis(t)e aasta(te) jääki oma liikmetele stipendiumi maksmiseks **loometegevuseks ning sellega seotud täiendusõppeks**.

Kui järgneval aastal ei kasutata kogu summat stipendiumitena ära, peab selle kandma taas edasi järgmisesse aastasse, KuMi nõudmisel ka KuMile tagasi. Tegu on sihtotstarbelise toetusega loomeliitudele ning millekski muuks seda kasutada ei saa. Peab aga jälgima, et raha makstaks pigem jooksvalt stipendiumideks ära ning ei koguneks palju kasutamata jääki.

Seadusest tulenevad nõuded stipendiumide maksmiseks on võrreldes loometoetustega palju paindlikumad. Loomeliit peab põhikirjas või põhikirja alusel kinnitatud loovisikule makstavate stipendiumide maksmise alustes ja korras kehtestama stipendiumide taotluste esitamise ja hindamise, otsustamise, aruandluse ja stipendiumi tagasinõudmise korra ning ka selle, kes on pädev stipendiumite andmist otsustama – kas loometoetuse komisjon, juhatus või muu organ. Kuigi loomeliidul on toetustega võrreldes tegutsemisvabadust rohkem, peab ka stipendiumide jagamine olema läbipaistev, taotlejaid võrdselt kohtlev ning otsused põhjendatud.

Stipendiumi andmine või sellest keeldumine tuleb vormistada kirjalikult. Nõuded on seejuures samad, mis loometoetuse otsusele. Stipendiumi taotluse mitterahuldamise või osalise rahuldamise korral tuleb seda taotlejale põhjendada.

NB! Komisjoni liige ei saa otsustada endale või endaga seotud isikule (nt perekonnaliige, sugulane, töandja) stipendiumi määramise üle, sellisel juhul peab end otsustamisest taandama.

1. Stipendiumid ja tulumaks

Loomeliitude toetusest makstavate stipendiumide puhul on oluline jälgida kahte stipendiumi definitsiooni:

Esiteks, LLSi järgi saavad loomeliidud maksta stipendiume loometegevuseks ja sellega seotud täiendusõppeks. Kõik loomeliidu toetusest makstavad stipendiumid peavad vastama sellele definitsioonile.

Teiseks, kui reeglina on stipendiumid Eestis tulumaksustatavad, siis tulumaksuseaduses on sätestatud erandid, millistelt stipendiumidelt ei pea tulumaksu maksta.

Tulumaksuseaduse järgi on tulumaksuvabastuse üheks tingimuseks see, et stipendiumi maksmine on sätestatud kas seaduses või valla- või linnavolikogu määruuses või seda makstakse riigieelarvest. LLSis ettenähtud stipendium vastab sellele tingimusele²⁵.

Lisaks ütleb tulumaksuseadus, et stipendium peab olema **tulevikku suunatud toetus**, mida makstakse teadmiste või oskuste omandamise, võimete arendamise ning loomingulise või teadusliku tegevuse soodustamiseks. Stipendiumina ei käsitata väljamakset, millega tunnustatakse või tasustatakse mingit tegevust või mille tegemisega väljamakse tegija omandab õigused teosele²⁶.

Kokkuvõtlikult:

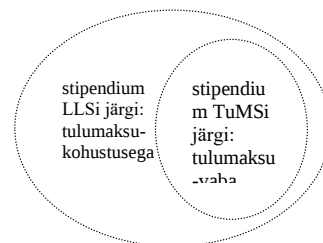
- tegemist ei ole tasuga tegevuse – nt teose loomise – eest, vaid rahalise toetusega;
- puudub tööine/tegevuseline vastusooritus;
- makstakse kas ühekordselt või korrapäraselt;
- tulevikku suunatus;

²⁵ Tulumaksuseaduse § 19 lõige 5 punkt 1, <https://www.riigiteataja.ee/akt/120062022086>

²⁶ Tulumaksuseaduse § 19 lõige 7, <https://www.riigiteataja.ee/akt/120062022086>

- stipendium ei ole väljamakse, mille eesmärk on tunnustada või tasustada tegevust, mis on juba toimunud või toimub tulevikus;
- stipendiumi suurus on andja otsustada;
- stipendiumile ei ole iseloomulikud läbirääkimised stipendiumi tingimuste ja suuruse üle.

Nii on loomeliidu ülesanne kontrollida stipendiumi maksmise taotluse puhul esiteks, et selle sisu vastaks LLSis antud definitsioonile, ja teiseks hinnata, kas stipendium vastab tulumaksuseaduses antud definitsioonile. Stipendiumidelt, mis ei mahu tulumaksuseaduses antud definitsiooni alla, tuleb maksta tulumaksu. Seejuures loeb tegevuse tegelik sisu, mitte nimetus. Näiteks kui ilmneb, et aruandes nimetatud „loominguline enesetäiendus“ oli tegelikult mõeldud tasuks konkreetse teose loomise eest ning tulumaksu ei ole kinni peetud, tekib loomeliidul maksu kinnipidamiskohustus või tasu saajal maksukohustus, mille MTA sisse nõuab.

Näiteid stipendiumide maksukohustusest:

Ei ole tulumaksukohustust	On tulumaksukohustus
Loominguline enesetäiendus	Näituse/kontserdi/loengusarja ettevalmistus
Uurimistöö, mis toetab erialast tegevust	Konkreetselt teose loomine
Kursusel osalemine	Varasemast olemasoleva teose edasiarendamine
Õpestipendium (kõrg)koolis õppimiseks	Osalemine žürii töös
Residentuuris/loomelaagris osalemise toetus	Osalemine ühisnäitusel*/esinemine kontserdil
Õppereis (sõidu- ja majutuskulud)	Töövahendite ost*
	Ateljee/studio rent*
	Trükise koostamine ja väljaandmine*
	Loomeliidu esindamine töögrupis, nt seadusloomes**
	Loomeliidule töö tegemine, nt jõulukaardi kujundus**
	Ravikulud, matusetoetus**

* Teatud juhtudel võib stipendiumi käsitleda kuludokumendi alusel kuluhüvitisena – näiteks juhul kui trükk on avalikes huvides tasuta jagamiseks, millest loovisik majanduslikku kasu ei saa. Kui loovisik on äriregistris registreeritud FIE, siis tuleb saadud kuluhüvitis deklareerida ettevõtlustuludes ning dokumendiga tõendatud kulu (näiteks näitusel osalemise kulu, töövahendi ostukulu, rendikulu) võib ettevõtlustulust maha arvata. Tulumaksukohustust sellisel juhul ei kaasne.

**** NB! Antud näited on pärit loomeliitude aruannetest, kuid pole kooskõlas sellega, milleks stipendiume LLSi järgi maksta võib. Seega pole õige neid loomeliidu toetusest maksta. Ravi- ja matusukulude osas aitab nt Kultuurkapital.**

Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja kantud loomeliit peab deklareerima makstud stipendiumid MTA vormil INF9 „Kingituste ja annetuste ning muude tulude kasutamise deklaratsioon“ järgneva aasta 1. juuliks.

Osa liite sõlmib stipendiaatidega lepingu, kus saab ära märkida stipendiumi maksmise ja kasutamise tingimused ning aruande tähtaja. Siin tuleb aga hinnata, milline aruanne on asjakohane – õppereisi puhul võib-olla tõesti lennupiletid/majutuse arved ja mõnel juhul ka kultuurisündmuste-/ muuseumipiletid, aga ehk piisab hoopis tekstilisest ülevaatest. Viimane kehtib eriti „loometegevuse toetuse“ eesmärgil makstud stipendiumi puhul, kus ei ole asjakohane kuludokumente nõuda.

IV KORRALDUSKULUD

Loomeliidul on õigus kasutada kuni 15 protsenti loomeliidu toetusest loometoetuste ja stipendiumide jagamise korraldamise kulude hüvitamiseks.²⁷ Seadus ei täpsusta, millised on võimalikud korralduskulud ja see on jäetud loomeliidu otsustada (näiteks toetuse jagamist korraldava töötaja palk, ruumi halduskulud, bürootarbed, postikulu, komisjoni sõidukulud). Peab aga järgima, et kulud oleks põhjendatud, otstarbekad ja asjakohased, st aitavad kaasa loometoetuste ja stipendiumide jagamise korraldamisele.

LLSi nõue, et loomeliit peab pidama loomeliidu toetuse kasutamise kohta arvestust ja esitama aruande²⁸, kehtib ka korralduskulude kohta. St mh ka seda, et haldusjärelvalve korras on KuMil õigus nõuda kuludokumente ka korralduskulude kohta²⁹.

Korralduskuludeks kasutada olnud summa, mis on jäänud toetuse aasta(te)l kasutamata, liigub järgmisesse aastasse stipendiumide maksmiseks.

Näide:

Loomeliidu toetus oli 10520 eurot, 15 protsenti sellest on 1578 eurot. Loomeliit maksis toetuste maksmist korraldavale isikule palka 1200 eurot (palgafond) ning komisjoni liikmete sõidukuludeks 182 eurot. Seega jäi korralduskuludeks mõeldud rahast kasutamata 196 eurot, mis liigub järgmisesse aastasse stipendiumide maksmiseks.

²⁷ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 12 lõige 3 punkt 3

²⁸ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 12 lõige 6

²⁹ Loovisikute ja loomeliitude seaduse § 21 lõige 2 punkt 3

V LOOMELIIDU TOETUSE ARUANNE

Et aruandesse on sisestatud mitmeid valemeid info automaatseks arvutamiseks, **alustage palun aruande täitmist Lisadest 1 ja 2, nende põhjal koondub info esilehele 'Aruanne'.**

Stipendiumide puhul kirjutage palun stipendiumi kasutamise eesmärk aruandesse võimalikult täpselt – võttes selgituse kas loovisiku taotlusest või juhul, kui stipendiumi eraldamise otsus erines taotluse sõnastusest, siis otsusesse kirjutatud eesmärgist (nt juhul kui stipendium anti vaid osade taotluses märgitud tegevuste jaoks).

Juhul kui mõni eraldatud stipendium tagastati loovisiku poolt, märkige see aruandesse palun miinusmärgiga.

Esileht 'Aruanne' koosneb järgmistest osadest:

I 2023. a toetuse saaja andmed – palun täitke lahtrid D5-D9

II 2023. a toetuse kasutamine – palun täitke järgmised lahtrid:

1. C13 Kultuuriministeeriumilt saadud toetuse summa
2. C15 Eelmise aasta toetuse kasutamata jääk, millest sai aruandeaastal stipendiume maksta. Kui jääki on ka varasematest aastatest, tuleb lahtrisse sisestada nende kõigi kogusumma.
3. E14 Aruandeaastal kantud korralduskulud. Kõrvallahter F14 arvutab seejärel automaatselt, mitu protsenti toetusest korralduskulud moodustasid.

III Toetuse kasutamata jääk – võrreldes varasema aruandevormiga on lisandunud lahter D21, mis arvutab aruandeaasta jäägi järgmisel aastal stipendiumide maksmiseks.

Lahter D22 palume selgitust jäägi tekkimise kohta – nt kas oli vähe loometoetuse taotlusi, miks? Kas oli vähe kvalifitseeruvaid stipendiumitaotlusi, miks?

IV Kohustuslikud lisadokumendid – täites Lisad 1 ja 2 olete juba esitanud kohustusliku info. Lahter D27 on mõeldud vajadusel lisainfo andmiseks ning üldjuhul ei pea loomeliit seda täitma.

V Aruandes esitatud andmete kinnitamine – täitke palun aruande esitaja ning kuupäeva lahtrid.

Digitaalselt allkirjastatud aruanne saatke seejärel tähtaegselt aadressile min@kul.ee. 2023. aasta toetuse aruande esitamise tähtaeg on 31.01.2024.

LISA 1: VABAKUTSELISE LOOVISIKU LOOMETOETUSE TAOTLUSE NÄIDIS

Soovitavad read:

1. Taotleja andmed (nimi, isikukood, kontakttelefon, arvelduskonto, eelistatud teavitamise viis: e-postiaadress või postiaadress);
2. Millistesse teistesse loomeliitudesse taotleja kuulub;
3. Taotleja kinnitus, et ta on teadlik loometoetuse taotlemise tingimustest ning:
 - a. pole saanud eelneval kuul tulu võlaõigusliku lepingu alusel (arvestades, et sissetuleku hulka ei arvestata loometegevusest saadavat tulu poole loometoetuse ulatuses ning tulumaksuseaduse § 19 lõikes 3 sätestatud tulu);
 - b. ei õpi päevases või täiskoormusega õppes, ei teeni kaitseväes või asendusteenistuses, ei saa riiklikku pensioni ega välisriigi poolt makstavat pensioni, ei saa vanemahüvitist, ei saa töövõimetoetust rohkem kui pool (või terve, vastavalt LLS käesolevale redaktsioonile) loometoetuse suurusest;
4. Taotleja kinnitus, et esitatud andmed on õiged ja vajadusel dokumentaalselt tõestatavad;
- 4.5. Taotleja nõusolek MTA-st tema andmete küsimiseks, nt „Annan nõusoleku minu osas makstud sotsiaalmaksu, minu sissetulekute ja minu töötamise registri kannete osas info küsimiseks Eesti Maksu- ja Tolliametist“.
- 5.6. Taotleja allkiri ja taotluse esitamise kuupäev.

LISA 2: LOOMETOETUSE VÕI STIPENDIUMI OTSUS

Vt kindlasti ka peatükki III Stipendiumide maksmine leheküljel 14.

Otsuses peab sisalduma:

1. Otsust väljaandva loomeliidu nimi
2. Otsuse tegemise kuupäev
3. Otsuse tegija nimetus *[loometoetuse määramise komisjon või selle puudumisel loomeliidu juhatus; stipendiume määrav organ]* ja selle liikmed, sh puudunud ja ennast taandanud liikmed.

4. Loometoetuse määramise puhul:

Loomeliidu *[nimi]* *[juhatuse või loometoetuse määramise komisjoni]* otsustas määrata *[kellele: nimi, isikukood]* loometoetuse loovisikute ja loomeliitude seaduse § 12 lõike 3 punkti 1 ja *[kelle: nimi]* *[millal: kuupäev]* esitatud taotluse alusel.

Loometoetuse määramise alguskuupäev on *[millal: taotluse esitamise kuupäev]*.

Võib lisada lisaasjaolusid – toetuse maksmise lõpukuupäeva, toetuse suuruse – ja informatiivseid sätteid, nt et loovisikul on kohustus anda loomeliidule koheselt teada, kui ta ei vasta enam LLS § 16 toetuse maksmise tingimustele; et loometoetuse maksmise perioodi pikendamise taotlus peab olema esitatud vähemalt 30 päeva enne loometoetuse maksmise perioodi lõppemist.

5. Vabakutselise loovisiku stipendiumi määramise puhul:

Loomeliidu *[nimi]* *[stipendiume määrav organ]* otsustas määrata *[kellele: nimi, isikukood]* vabakutselise loovisiku stipendiumi loovisikute ja loomeliitude seaduse § 12 lõike 3 punkti 2, liidu stipendiumide maksmise korra ja *[kelle: nimi]* poolt *[millal: kuupäev]* esitatud taotluse alusel.

6. Loometoetuse mitte-määramise puhul:

Negatiivse otsuse puhul tuleb lisada keeldumise põhjus, nt et menetluse käigus selgus, et loovisik ei vasta loometoetuse saamise tingimus(t)ele *[nimetada, millis(t)ele LLS § 16 tingimus(t)ele]*.

Otsusele tuleb lisada märge, et isikul on õigus vaidlustada otsus halduskohtus halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tähtaegadel ja korras.

7. Vabakutselise loovisiku stipendiumi mitte-määramise puhul:

Tuleb lisada keeldumise (või osalise rahuldamise) põhjus, nt võib üks põhjus olla, et taotluses märgitud stipendiumi kasutamise eesmärk ei vasta LLSi § 12 lõike 3 punktile 2. Kui põhjused on mujal (aluseks liidu enda kord), tuleb ka neid taotlejale selgitada.

8. Otsuse allkirjastaja(te) nimi ja allkiri.